EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Cultura | Jordi Estrada | Actualitzat el 12/11/2019 a les 11:07

A Manresa, els pensaments floreixen el novembre

FILA CULTURAL.Â Art, ciÃ¨ncia i pensament s'uneixen novament en la tercera ediciÃ³ del cicle CosmÃ²graf, a l'entorn dels conceptes de dissidÃ¨ncia i insubmissiÃ³.Â
El filòsof i polític iranià, Ramon Jahanbegloo, autor del llibre "L'obligació moral de desobeir".

D'acord amb la idea primigènia del Cosmògraf, consistent a crear espais de reflexió i debat sobre com transformar la societat, l'equip organitzador, format per representants d'entitats i institucions diverses, ens proposa al llarg del mes de novembre un seguit de xerrades i converses a l'entorn de qüestions ètiques i estètiques, tractades des d'una òptica científica, filosòfica, política i artística. El programa d'activitats s'iniciarà amb la projecció de la pel·lícula "Dovlàtov" (Aleksei German, 2018), inspirada en l'escriptor i periodista dissident rus Serguei Dovlàtov, que el 1979 va emigrar als Estats Units, on va morir onze anys més tard. En l'àmbit científic, la professora de la UPC, Núria Salán, parlarà de la invisibilitat i el silenciament de les dones pel que fa a les seves aportacions en els avenços de la tecnologia i la ciència. Química i investigadora, Salán presideix la Societat Catalana de Tecnologia i treballa activament per a la promoció de la dona en les carreres tècniques. En el camp artístic, Núria Güell, l'obra de la qual qüestiona els límits de l'ètica i la legalitat, dissertarà sobre els conceptes de pàtria, patriarcat i identitat a partir de les seves darreres creacions.

Si bé el pensament i la reflexió són presents en tots els actes del Cosmògraf, és en el vessant filosòfic i social on s'incideix més directament en la temàtica d'enguany. Sota el títol "Discrepància i dissidència de pensament", el filòsof i polític iranià Ramin Jahanbegloo parlarà sobretot del seu darrer llibre, "L'obligació moral de desobeir", prologat en la seva versió catalana per Jordi Cuixart. Pensador i activista social, Ramin ha estat llargament perseguit i represaliat al seu país per la seva lluita noviolenta a favor de la democràcia. Per a Ramin, la desobediència civil i l'acció noviolenta són la prova del cotó de la democràcia. Actualment dirigeix el Centre Mahatma Gandhi. En relació amb la lluita ecològica, la filòsofa Marta Tafalla, professora de filosofia de la UAB i estudiosa de la relació de la humanitat amb els animals i la natura des d'una perspectiva ètica, exposarà com fer front a l'ecocidi per mitjà del decreixement i la restauració ecològica. També es parlarà dels totalitarismes i del mal. Més concretament de la banalitat del mal, expressió concebuda per la teòrica política alemanya Hannah Arendt per indicar que algunes persones actuen malvadament d'acord amb les regles del sistema sense reflexionar sobre els seus actes. D'això i del fet que cal estar atents per evitar-ho ens parlarà la professora de filosofia de la Universitat de Barcelona, Fina Birulés. Quant als totalitarismes i l'avanç de l'ultradreta a Europa, la filòsofa italiana Donatella Di Cesare basarà la seva intervenció en la necessitat d'educar en la memòria històrica per evitar noves involucions. A més d'exercir com a professora de filosofia teorètica a la Universitat romana de La Sapienza, Di Cesare és columnista del "Corriere della Sera" i ha publicat diversos assaigs, entre els quals "Una guerra civil global" (2017) i Tortura (2018). Completen el programa la presentació de l'assaig "L'ànima del silenci", del filòsof Joaquim Sala; la xerrada "Arquitectura social, cooperació i revolta", a càrrec de l'arquitecta, urbanista i experta en mediació, participació i resolució de conflictes en l'espai públic, Itziar González Virós; i les entrevistes amb el periodista, escriptor i exdiputat de la CUP, Antonio Baños, i amb la metgessa, teòloga i cofundadora del Procés Constituent Català, Teresa Forcades.

Teixint confluències

Un any més el Cosmògraf és el resultat d'unir en un mateix cartell i temàtica propostes diverses corresponents a cicles diferents. Sempre sota la coordinació tècnica de la regidoria de Cultura de l'Ajuntament, s'hi donen cita "Pessics de vida", organitzats conjuntament amb el Col·legi de Periodistes des de fa cinc anys; "Pessics de saviesa", instaurats el 2013 conjuntament amb el

Grup de filosofia; "Parlem d'art", en col·laboració amb el Cercle Artístic, i "Divendres de ciència", una iniciativa de l'Agrupació Astronòmica de Manresa. En la segona edició s'hi va afegir l'associació Una altra educació és possible i en aquesta tercera, Cine Club Manresa.

Segons Enric Badia i Anna Vilajosana, responsables de la demarcació de la Catalunya Central del Col·legi de Periodistes, tant el cicle Pessics de vida com el Cosmògraf, pretenen fomentar l'esperit crític. L'aportació del Col·legi consisteix, diu Badia, a «presentar un personatge de relleu, per la seva activitat cultural, social o política, i entrevistar-lo davant el públic, amb la col·laboració d'un periodista del territori». D'aquesta manera, afegeix Vilajosana, «es posa en valor la tasca del periodista, per tal com se'l treu del seu mitjà de comunicació habitual i se li dona una dimensió més social, ja que li permet entrar en contacte més directament amb la gent».

Dissidència i insubmissió

Preguntats sobre si és viable la dissidència en l'ofici periodístic, Badia considera que «si bé en teoria això és possible, a la pràctica ja no ho és tant, perquè totes les línies editorials estan lligades a interessos econòmics o polítics». I ho exemplifica citant el cas del periodista gallec Suso de Toro, el qual «va ser apartat com a col·laborador del diari "El País" i la cadena Ser per expressar les seves opinions sobre el conflicte català». Dit això, Badia remarca que «és un error confondre el periodista de carrer amb la línia editorial d'un mijtà». En aquest sentit, remarca que, tal com es diu en el manifest "Sense periodisme no hi ha democràcia", signat pel Col·legi de Periodistes de Catalunya i molts altres col·lectius, «el periodisme té la funció social de fer arribar a la ciutadania la informació necessària per formar-se un criteri sobre els afers públics de manera lliure».

Per a Xavier Valls, exprofessor de filosofia i promotor del Grup de Filosofia de la Catalunya Central, la dissidència i la insubmissió no són fenòmens nous, «si bé actualment han arrelat amb més intensitat a causa de la necessitat col·lectiva de reiventar el món». I fa esment del filòsof impulsor de la desobediència civil i l'ecologisme, Henry David Thoreau, al segle XIX, i també del filòsof empirista anglès, John Locke, autor del "Tractat sobre el govern civil", on es defensa el dret de la gent a revoltar-se quan les lleis no compleixen allò que s'ha pactat entre el govern i la ciutadania. Valls sosté que «s'hauria de mesurar el PIB no només en termes econòmics, sinó de benestar social» i proposa «consumir més recursos culturals, que no esgoten el planeta, i menys recursos naturals».

Reptes assolits, reptes nous

A banda de la consolidació d'un públic fidel i l'increment de la presència de dones ponents (Vilajosana puntualitza que «es tendeix a pensar més en homes per la senzilla raó que són més visibles») i de personalitats de renom internacional, caldria, segons Yolanda Esteve, tècnica de Cultura i coordinadora del Cosmògraf, «disposar d'una connexió audiovisual que permetés enregistrar les intervencions i alhora visualitzar aquelles altres que es fan en altres llocs, i també que els ponents estrangers que ens visitin puguin, a més de presentar la ponència, mantenir trobades amb grups locals, estudiants...». Per a Esteve, el gran repte consistiria a fer de Manresa una ciutat àgora; és a dir, un centre i un referent en el món del pensament, el coneixement i el debat de les idees. Les potencialitats hi són. Només falta cosmografiar-ho.